

БОРИКА ДАВА НЕЗАВИСИМОСТ НА РАЗПЛАЩАНИЯТА В БЪЛГАРИЯ

Има голяма перспектива за надграждане на системата за незабавни разплащания Blink и с други услуги – плащане в синя и зелена зона, на паркинги в моловете, за е-търговията, казва **Мирослав Вичев**, главен изпълнителен директор на БОРИКА

ИНТЕРВЮ **ЕМИЛ ПЕТРОВ**

Г-н Вичев, защо България изостава по безкасовите разплащания и все още преобладават плащанията в брой?

В интерес на истината безкасовите разплащания се увеличават много бързо в България – както картовите, така и тези от сметка в сметка. Растежът е с 20% и повече на година и върви консистентно повече от 10 години. Но е от една много ниска база и проникването, което в някои европейски и други развити страни вече достига до почти 100%, при нас има още много да расте. В България движещата сила зад кеша е сивата икономика. Тогава, когато от началото на получаването парите са банкноти, след това хората са склонни да ги използват по веригата.

Отделно на места има търговски области, които стоят в сивия спектър и е нормално разплащанията в тях да стават в брой, което завърта кръга. У нас дори и да се опитваш, имайки електронни средства навсякъде, стигаш до места, където се плаща с кеш и се гледа с лошо око на картата. Но това доста бързо се променя и както става в много страни в Европа, основен фактор би била регулацията – да имаш възможност да плащаш безкасово навсякъде.

Какво е значението на БОРИКА за развитието и поддържането на междубанковите и безкасовите разплащания в България?

Нормативно и исторически ние сме поставени на централно място – да стоим в средата на операцията между различните институции в страната при левовите, а вече

и на еврови разплащания, както и по отношение на разплащанията с карти – всички междубанкови разплащания минават през нас. Това е един ефективен механизъм, който води до много голяма национална независимост от външна инфраструктура и малко държави в Европа го имат. Само 5 – 6 страни имат подобна независимост на разплащанията си и изцяло собствена инфраструктура. Останалите държави зависят от международни разплащателни схеми, от системи в съседни страни, или на друго място.

По план у нас това трябва да продължи така и след приемане на еврото.

Изобщо БОРИКА е израз на това как една координация между банките и БНБ създава организация, която дава платежен механизъм на цялата страна. И независимо от многото опити да се вадят парчета навън, нещо да се прави по различен начин, засега поне регулаторът, ние и самите банки участници запазват този суверенитет, тази възможност независимо какво става по света, нашите разплащания да са наред.

Какви са данните за използването на системата за незабавни разплащания Blink? Кога ще влязат в нея участници от други държави?

Blink започна като легова система и ще се развие като еврови и международни разплащания от април 2024 г. Тогава ще имаме шлюз за еврови разплащания към цяла Европа и участниците в Blink ще могат да се сертифицират и да се свържат към европейската система за незабавни разпла-

От април 2024 г. Blink ще се развие и като система за незабавни еврови и международни разплащания.

щания TIPS и за обмен на еуроци незабавни плащания в цяла Европа. Това би позволило и на крайните клиенти незабавно да се разплащат към Европа и е сериозно развитие, което предстои. Поводът за ускоряването му беше доближаването до еврото, за да имаме инфраструктура, с която всеки оттук да прави еуроци разплащания до всички точки в Европа – както пакетни, в рамките на часове, така и незабавни, до 10 секунди.

За щастие у нас с левове сме изпреварили нещата – всички банки са свързани на 100% в левовите незабавни плащания, каквато достижимост също е рядкост в Европа. Всички участници работят и голяма част от тях използват Blink по подразбиране, в резултат от което над 20% от плащанията в момента са незабавни. На година около 20 млн. плащания сметка-сметка от общо около 100 млн. се движат незабавно.

Какво стои зад Blink, колко време я разработвахте и какви са предимствата ѝ пред други системи?

Като система и принцип на незабавно разплащане от сметка в сметка този проект в България се задвижи малко по-късно. В Европа много страни бяха започнали преди доста години да предлагат незабавни плащания и те проникваха постепенно. Ние започнахме по-късно, но членувайки във всички международни организации, които споделят информация как става процесът, разбрахме кои са важните компоненти, за да можем да задвижим бързо този проект. На практика тук цялата инфраструктура, която се базира на най-известния доставчик на системи за международни банкови разплащания, Montran, заработи много по-бързо и фирмите веднага усетиха колко по-бързо се движат парите и при нормалните преводи. От половин или един ден процесът от нареждането до стигането до другата банка се сведе до час – час и половина. В Blink, като система за незабавни плащания в рамките на 10 секунди, банките имаха период от 2 години, за да влязат. По-големите банки го направиха доста по-рано.

Така че, започвайки малко по-късно, успяхме по-бързо да внедрим самата инфраструктура и участието на банките. В резултат на подхода, който имаме, и на участниците на пазара, тук навлизането на незабавните плащания стана много бързо и затова в момента сме сред няколкото водещи държави по степен на проникване на услугата.

Как ще се надгражда системата Blink и какви ще са услугите, които ще са свързани с нея в бъдеще?

Плащанията стават много интересни, когато има и други услуги върху тях. В момента това, което сме пуснали, е плащането по мобилен телефон. При нас има регистър,

в който вече има над половин милион телефонни номера със сметките зад тях. В схемата са включени 4 банки и още две от големите ще влязат до края на годината. Така че огромната част – около 90% от клиентите, ще имат възможност през мобилното решение на дадената банка да могат да установят по номера на телефона на даден човек дали той има регистриран IBAN, и да му преведат пари. Нещо, което досега се правеше в платформи като Revolut или вътре в една банка, сега става между всички банки в България.

Следващото, което се прави като пилотен проект, е плащането в синя и зелена зона пак през мобилното приложение на банката вместо с SMS. Така се използва малко по-добре геолокацията, самата услуга изглежда доста по-добре и става по един финансово по-ефективен начин.

Следващите услуги са плащания на паркинги и гаражи в молове и на други места. Идват и други услуги, свързани с транспорта, като карти, зареждания на карти, както и редица нови начини да се направи нещо на базата на незабавни плащания. Този широк набор от услуги прави незабавното разплащане доста по-атрактивно, удобно и финансово ефективно, защото картовата инфраструктура, на която обикновено се стъпва, е относително скъпа. Самата стойност на картовата трансакция и начинът, по който парите се разменят след това, е бавен и тежък процес. Наличието на незабавен метод на плащане, който е и много по-евтин за банките от картовия, води и до по-удобни услуги за клиентите на банките. Така че в това има доста голяма перспектива – както в електронната търговия, така и по-нататък във всички магазини.

На фона на възможността за плащане от сметка в сметка и развитието на функционалностите на мобилното банкиране през смартфона не смятате ли, че скоро ще се сбогуваме с банковите карти?

Не бих казал. Това е утвърден в международен план от над 50 години начин на плащане, с цялата инфраструктура и всички особености зад него, така че ще продължи още много години. Личните плащания от сметка в сметка (P2P) и незабавните плащания ще заемат определена ниша; има редица области, където скъпата картова технология няма смисъл да се пази. Но самите картови схеми са достатъчно иновативни и услугите и начинът, по който ги предлагат, са достатъчно съвременни, така че в никакъв случай не очаквам картите да престанат да съществуват в обозримо бъдеще. Да, картите ще се виртуализират в телефони и други преносими устройства, в много случаи за клиента няма да се вижда отдолу картово плащане ли стои, или сметка към сметка, тук по-скоро платежните институции ще решат кой метод им е по-лесен – изживя-

Не очаквам банковите карти да престанат да съществуват в обозримо бъдеще. Да, те ще се виртуализират, но няма да изчезнат.

МИРОСЛАВ ВИЧЕВ

Е ГЛАВЕН ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА ПЛАТЕЖНИЯ И КАРТОВ ОПЕРАТОР БОРИКА.

Има над 30 години опит в сферата на информационните технологии за банковия сектор. Преди да се присъедини към дружеството, заема редица ръководни позиции: ръководител „Приложни системи“ в Българска пощенска банка, старши мениджър „Управленско консултиране и ИТ“ в Deloitte & Touche, ръководител на „Консултантски отдел“ в „Майкрософт България“, директор „Информационни технологии“ в ТБ „Биохим“, изпълнителен директор на Банка ДСК. Мениджър на годината 2021 на сп. „Мениджър“. Притежава и отличие за „Цялостен принос за издигане на авторитета на ИТ професионалистите в българските организации“.

ването на клиента трябва да е винаги еднакво удобно. Със сигурност не считам, че картовите плащания ще изчезнат. Това, което е направено в международен мащаб за международните разплащания, възможността да отидеш на всеки край на земята и да платиш с карта – подобно съгласение за безкартови схеми между всички финансови институции в света няма да стане много лесно.

Съвсем друго е в страната, където е много лесно да си пуснем евтиния и бърз начин на плащания и без картовите схеми. Дори и в Европа, където също се говори за такава платежна инициатива, която да осигури паневропейски разплащания. Но и там има силно лобиране на международните схеми това пак да става по картов начин.

Имате ли готовност за въвеждане на електронните ваучери за храна, които трябва да стартират догодина?
Вкарваме огромна енергия в този проект, защото го чака-

ме от 5 – 6 години. Има добра нагласа да го стартираме, за да може да се махнат хартийките и процесът да се подреди доста по-добре. Най-последно се появила промените в законодателната уредба, има конкретни стъпки и срокове, в които да се излезе от хартиените ваучери и да се мине към електронни и нашата инфраструктура в момента е на разположение на банки, на оператори и на издателите. Разбира се, не само нашата инфраструктура, законодателството е отворено и към международни играчи, така че тук участват и други схеми и технически начини за разплащане с цел осигуряване на електронните ваучери. Но и нашето участие заедно с Националната картова и платежна схема (НКПС) е съществено - имаме договори с вече сертифицирани от страна на НКПС Оператори, които са в процес на лицензиране в Министерството на финансите, с цел от Нова година да започне издаването на електронни ваучери. **В**